13998 - Başörtünün Kur’an ve Sünnetteki Yeri

Soru

Müslüman kadınlar için başörtünün önemine dair âyet ve hadisleri bildirir misiniz

Cevap özeti

Kur’ân-ı Kerîm’de örtünmeye dair âyetlerden bazıları şunlardır:
“Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle: Dış örtülerini üzerlerine alsınlar. Bu, onların tanınmalarına ve incitilmemelerine daha uygundur. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.” (el-Ahzâb 59)
“Nikâh ümidi kalmamış, yaşlı kadınların ise, ziynetlerini açığa vurmaksızın dış elbiselerini bırakmalarında kendileri için bir günah yoktur. Bununla birlikte iffetli davranmaları kendileri için daha hayırlıdır. Allah işitendir, bilendir.” (en-Nûr 60)
Sünnette yer alan bazı hadisler ise şunlardır:
Urve’den, o da Âişe (radıyallahu anhâ)’dan rivayet eder:
“Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) sabah namazını kılardı; mümin kadınlar da örtülerine bürünmüş olarak namaza katılırlardı. Sonra kimse tarafından tanınmadan evlerine dönerlerdi.” (Buhârî, 365; Müslim, 645)
Esma bint Ebû Bekir (radıyallahu anhümâ) şöyle demiştir:
“Biz erkeklerden yüzlerimizi örterdik. İhramda olduğumuz halde saçlarımızı tarardık.” (İbn Huzeyme, 4/203; Hâkim, 1/624 – sahih; Zehebî muvafakat etmiştir. Elbânî de Cilbâbü’l-Mer’e el-Müslime adlı eserinde sahih olduğunu belirtmiştir.)

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hicabın Kur’ân’daki Delilleri

1. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Mü’min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar. Zinetlerini, kocalarından, yahut babalarından, yahut kocalarının babalarından, yahut oğullarından, yahut üvey oğullarından, yahut erkek kardeşlerinden, yahut erkek kardeşlerinin oğullarından, yahut kız kardeşlerinin oğullarından, yahut müslüman kadınlardan, yahut sahip oldukları kölelerden, yahut erkekliği kalmamış hizmetçilerden, yahut da henüz kadınların mahrem yerlerine vakıf olmayan erkek çocuklardan başkalarına göstermesinler. Gizledikleri zinetler bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey mü’minler, hep birlikte tövbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz!” (en-Nûr 31)

1. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Artık evlenme ümidi beslemeyen, hayızdan ve doğumdan kesilmiş yaşlı kadınların zinetlerini göstermeksizin dış elbiselerini çıkarmalarında kendileri için bir günah yoktur. Ama yine sakınmaları onlar için daha hayırlıdır. Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.” (en-Nûr 60)

Burada geçen “kavâid” (القواعد), yaşı ilerlemiş, âdetten kesilmiş ve çocuk beklentisi kalmamış kadınlardır. Bu âyetin delalet yönüne dair Hafsa bint Sîrîn’in sözü ileride zikredilecektir.

1. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle: Dış örtülerini üzerlerine alsınlar. Bu, onların tanınıp incitilmemelerine daha uygundur. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhametlidir.” (el-Ahzâb 59)

1. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Ey iman edenler! Yemek için çağrılmaksızın ve yemeğin pişmesini beklemeksizin (vakitli vakitsiz) Peygamber’in evlerine girmeyin, çağrıldığınız zaman girin. Yemeği yiyince de hemen dağılın.

Sohbet için beklemeyin. Çünkü bu davranışınız Peygamber'i rahatsız etmekte, fakat o sizden de çekinmektedir. Allah ise gerçeği söylemekten çekinmez. Peygamberin hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Böyle davranmanız hem sizin kalpleriniz, hem de onların kalpleri için daha temizdir. Allah'ın Resûlüne rahatsızlık vermeniz ve kendisinden sonra hanımlarını nikâhlamanız ebediyyen söz konusu olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük bir günahtır." (el-Ahzâb 53)

Örtünmenin Sünnetteki Delilleri

- Safiyye bint Şeybe'den rivayet edildiğine göre Âişe (radıyallahu anhâ) şöyle demiştir:

"'Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar âyeti nazil olunca kadınlar, izârlarını (bir tür elbise) kenarlarından yırtarak başlarını örttüler."
(Buhârî, 4481; Ebû Dâvûd, 4102)

Ebû Dâvûd'daki lafızda şöyledir:
"Allah muhacir kadınlara rahmet etsin! 'Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar âyeti inince, kalın örtülerini yırtarak onlarla örtündüler." Yani yüzlerini örttüler.

Şeyh Muhammed el-Emîn eş-Şenkîtî (rahimehullah) şöyle demiştir:

Bu hadis, içinde zikredilen sahâbî hanımlar hakkında açık bir delildir. Onlar, Yüce Allah'ın: **"Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar."** (Nur, 24/31) buyruğunun, yüzlerini örtmelerini de gerektirdiğini anlamışlardır. Bu sebeple elbiselerini yırtarak onlarla örtünmüşler; yani Allah Teâlâ'nın: **"Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar."** emrini yerine getirmek için yüzlerini de kapatmışlardır.

Böylece insaf sahibi kimse için şu husus açıklık kazanır: Kadının erkeklerden örtünmesi ve yüzünü onlara karşı kapatması, Allah'ın kitabını açıklayan sahih sünnet ile sabittir. Nitekim Âişe (radıyallahu anhâ), bu hanımları, Allah'ın kitabındaki emirleri yerine getirmekte acele etmeleri sebebiyle övmüştür.

Şüphesiz onlar, **“Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar.”** emrinden yüzün örtülmesi gerektiğini ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)’den öğrenmişlerdir. Zira o hayatta idi ve dinlerinde kendilerine zor gelen her hususu ona sorarlardı. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur:

“Sana da zikri (Kur’an’ı) indirdik ki, insanlara kendilerine indirileni açıklayasın.” (Nahl, 44)

Dolayısıyla bu ayeti kendi görüşleriyle tefsir etmiş olmaları düşünülemez.

İbn Hacer de **“Fethu’l-Bârî”** adlı eserinde şöyle demektedir:

İbn Ebî Hâtim’in, Abdullah b. Osman b. Huseym tarikiyle Safiyye’den rivayet ettiği bir nakil, bu hususu açıklığa kavuşturur. Lafzı şöyledir:

“Âişe’nin yanında Kureyş kadınları ve faziletleri zikredildi. Âişe dedi ki: ‘Kureyş kadınları elbette faziletlidir. Ancak vallahi, Ensar kadınlarından daha faziletlisini görmedim. Onlar Allah’ın kitabını tasdik bakımından daha hızlı, indirilen vahye iman bakımından daha güçlüydüler. Nur sûresindeki: **“Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar.”** ayeti nazil olunca, erkekleri eve dönüp kendilerine indirilen ayetleri okudular. İçlerinden hiçbir kadın yoktu ki hemen örtüsüne sarılmasın. Sabah namazına, başlarında sanki kargalar varmış gibi örtünmüş olarak çıktılar.’”

Bu rivayet, daha önce zikredilen Buhârî rivayetinde de açıklanmıştır. Görüldüğü üzere Âişe (radıyallahu anhâ), ilmi, anlayışı ve takvasıyla birlikte, onları bu büyük övgüyle anmış; Allah’ın kitabını tasdik ve vahye iman hususunda kendilerinden daha güçlü kimse görmediğini açıkça ifade etmiştir.

Bu da onların, Yüce Allah’ın: “Başörtülerini yakalarının üzerine salsınlar.” buyruğundan yüzün örtülmesinin gerekliliğini anladıklarına açık bir delildir. Çünkü bu tutumları, Allah’ın kitabını tasdik ve vahye imanlarının bir göstergesi olarak zikredilmiştir.

Şu hâlde kadınların erkeklere karşı örtünmeleri ve yüzlerini kapatmaları, Allah’ın kitabını tasdik ve vahye iman cümlesindendir.

Buna rağmen ilim nispet eden bazı kimselerin, Kur’an ve Sünnet’te kadının yabancı erkeklere karşı yüzünü örtmesini gerektiren bir delil bulunmadığını iddia etmeleri gerçekten hayret vericidir. Zira sahâbî hanımlar, Allah’ın kitabındaki emri yerine getirerek ve vahye imanlarının gereği olarak bunu fiilen uygulamışlardır.

Bu mânâ, daha önce Buhârî’den nakledildiği üzere sahih rivayetlerle sabittir. Bu ise, bütün Müslüman kadınlar için hicabın gerekliliğine dair en açık ve en güçlü delillerden biridir.

Kaynak: Muhammed el-Emîn eş-Şenkîtî, *Edvâu’l-Beyân*, (6/594–595).

(*Edvâu’l-Beyân*, 6/594–595)

- Âişe (radıyallahu anhâ)’dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah’ın eşleri ihtiyaç için gece dışarı çıktıklarında, Ömer (radıyallahu anh) Resûlullah’a “Kadınlarını ört!” derdi. Nihayet bir gece Sevde bint Zem‘a (radıyallahu anhâ) dışarı çıkınca Ömer r.a onu tanıdı ve ey Sevde! Seni tanıdır diye ona seslenmiş ve örtünme ayetinin inmesini temenni etmiştir. Bunun üzerine hicab âyeti indirildi. (Buhârî, 146; Müslim, 2170)
- İbn Şihâb’dan rivayet edildiğine göre Enes (radıyallahu anh) şöyle demiştir:

“Ben, hicâb âyeti hakkında insanların en bilgilisiyim. Übey b. Ka‘b bu hususu bana sorardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), Zeyneb bint Cahş ile evlendiğinde sabahleyin gerdek hâlinde bulunuyordu. Onunla Medine’de evlenmişti. Kuşluk vakti yükseldikten sonra insanları yemeğe davet etti.

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) oturdu; yemek yiyen topluluk kalktıktan sonra bazı kimseler oturmaya devam etti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) kalktı, yürümeye başladı; ben de onunla birlikte yürüdüm. Âişe’nin odasının kapısına kadar geldi. Onların çıkmış olduklarını zannetti; ben de onunla birlikte geri döndüm. Fakat bir de baktık ki hâlâ yerlerinde oturuyorlar. Bunun üzerine tekrar geri döndü; ben de onunla birlikte ikinci defa Âişe’nin odasının kapısına kadar geldim. Yine geri döndü; ben de döndüm. Bu defa onların kalkıp gittiklerini gördük. Bunun üzerine benimle onun arasına bir perde çekti ve hicâb (örtünme) emri indirildi.”Formun Üstü

- Formun Altı

(Buhârî, 5149; Müslim, 1428)

- Urve'den rivayet edildiğine göre Âişe (radıyallahu anhâ) şöyle demiştir:

"Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) sabah namazını kıldırırdı. Mümin kadınlardan bir kısmı, örtülerine bürünmüş olarak namaza katılırlar; sonra kimse tarafından tanınmadan evlerine dönerlerdi." (Buhârî 365, Müslim 645).

- Âişe (radıyallahu anhâ) şöyle demiştir:

"Resûlullah ile birlikte ihramlı iken yolcular yanımızdan geçerken ve yanımıza yaklaştıklarında her birimiz cilbabını başından yüzüne indirirdi; uzaklaştıklarında tekrar açardık."
(Ebû Dâvûd, 1833; İbn Mâce, 2935; İbn Huzeyme, 4/203 – sahih; Elbânî sahih demiştir.)

- Esma bint Ebû Bekir (radıyallahu anhümâ) şöyle demiştir: "Biz erkeklerden yüzlerimizi örterdik. İhramda olduğumuz halde saçlarımızı tarardık." (İbn Huzeyme, 4/203; Hâkim, 1/624 – sahih; Zehebî muvafakat etmiştir. Elbânî de *Cilbâbü'l-Mer'e el-Müslime* adlı eserinde sahih olduğunu belirtmiştir.)

(İbn Huzeyme, 4/203; Hâkim, 1/624 – sahih; Zehebî muvafakat etmiştir. Elbânî de sahih demiştir.)

- Âsım el-Ahvel şöyle demiştir:

"Hafsa bint Sîrîn'in yanına girerdik; cilbabını böyle yapar, yüzünü örterdi. Biz de ona: 'Allah sana rahmet etsin! Allah Teâlâ şöyle buyurmadı mı: "Nikâh ümidi kalmamış yaşlı kadınlar…" (en-Nûr 24/60)?' derdik. O da 'Devamında ne var?' derdi. Biz: 'İffetli davranmaları kendileri için daha hayırlıdır.' kısmını okurduk. O da 'İşte bu, hicabın devam ettiğini gösterir.' derdi."
(Beyhakî, 7/93)

Daha fazla bilgi için şu cevaplara bakılabilir: 6991, 340275, 39570.

En doğrusunu Allah bilir.